

Til

Justis- og beredskapsdepartementet

Att. avdelingsdirektør Fredrik Bøckman Finstad

Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Deres referanse: 12/3307 ES FBF/AHI/mk

Vår referanse: JØ/OGH/AB

Dato: 31.05.2013

Hørings svar til forslag om endringer i straffeloven (1902/2005).

Senter for tverrfaglig kjønnsforskning (STK) ved Universitetet i Oslo viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev datert 08.02.2013 der departementet inviterer sivilsamfunnet til å gi innspill på en rekke foreslåtte endringer av straffeloven (1902/2005)..

Vi takker for muligheten til å respondere på dette viktige høringsnotatet. På de neste sidene følger STKs merknader. Deretter følger et appendiks inneholdende frifinnelser og/eller nedsubsummeringer i norske lagmannsretter og tingretter i 2010-2011, hentet fra www.lovddata.no, mai 2013.

Høringsuttalelsen er lang, men Justis- og beredskapsdepartementet har sendt mange, og til dels kompliserte, spørsmål på høring. Vi håper derfor at departementet er vennlig innstilt til denne fyldige redegjørelsen.

En signert versjon av uttalelsen vil bli postlagt.

Vennlig hilsen

(sign.)

Jorunn Økland,

Senterleder

Høringsuttalelse om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 (personforfølgelse, voldtekt og andre seksuelle overgrep, formidling av prostitusjon, forberedelse til tvangsekteskap, foreldelsesregler mv.)

Senter for tverrfaglig kjønnsforskning (STK) har lest Justis- og beredskapsdepartementets forslag til endringer av straffeloven og vil bemerke at det er positivt at det tas initiativ til å harmonisere norsk lov med internasjonale menneskerettsstandarder, samt at regjeringen ønsker et sterkt rettsvern for overgrepsutsatte barn og kvinner, samt for sårbare grupper som prostituerte og minoritetskvinner. Høringsnotatet er gjennomarbeidet og tar opp de vesentligste forholdene knyttet til å beskytte disse gruppene. STK er spesielt fornøyd med den grundige historiske gjennomgangen av debatten om innføring av en samtykkebestemmelse i voldtektslovgivningen, og presentasjon av internasjonal og nordisk juss og rettspraksis på feltet. Vi savner likevel en presis definisjon av begrepet samtykke og en grundigere drøfting av fordeler og ulemper med et slikt begrep. Det er heller ikke klart fra høringsnotatet hvorfor departementet har snudd i saken når utgangspunktet de siste 10-15 årene har vært at det ikke vurderes hensiktsmessig. Spørsmål om hvordan en samtykkebestemmelse tenkes håndhevet, herunder hvordan man tenker seg at politiets etterforskning skal organiseres, hvordan påtalemyndigheten skal føre bevis og om straffeutmåling står sentralt i vurderingen. Siden det er en viss nøling blant enkelte aktører til å idømme tre-fire års fengselsstraff for noen typer voldtekt burde departementet overfor høringsinstansene drøftet risikoen for frifinnelser eller nedsubsumeringer, ikke minst i lys av erfaringene med paragrafen om grovt uaktsom voldtekt.

STK er en forskningsenhet som har som overordnet formål å drive tverrfaglig forskning, undervisning og formidling innenfor kjønnsforskningsfeltet, samt å stimulere til kjønnsforskning ved universitetets grunnenheter. Forskerne ved STK har ulike forskningsbaserte synspunkter på utredningens foreslåtte tiltak. STK har for tiden ingen ansatte som er jurister. Våre innspill er utarbeidet med utgangspunkt i den kjennskapen de ansatte har til rettssystemets virkemåte og de problemene voldsutsatte sliter med. Det er spesielt kunnskap om seksualkultur og grensesetting, samt pågående forskning på politiets og rettssystemets håndtering av voldtekt av voksne personer som danner utgangspunkt for vår uttalelse.

Vi avgrensner vårt hørings svar på følgende måte: Vi vil primært diskutere den foreslåtte utvidelsen av straffelovens §192 til å inkludere et fjerde bokstav d) som slår fast at seksuell omgang uten samtykke er voldtekt. STK foreslår dessuten alternative formuleringer av straffeloven §192b slik departementet ber om. Endelig vil vi kort kommentere forslagene om å avskaffe foreldelsesfristen i draps- og overgrepssaker mot barn, formidling av sexkjøp, samt forslaget om å endre samleidefinisjonen.

Høringsvaret presenterer og drøfter i detalj særlig tre argumenter som finnes for innføring av en samtykkebestemmelse, herunder den pedagogiske og potensielt holdningsendrende verdi av å definere manglende samtykke som voldtekt, ønsket om å senke henleggelsesraten og øke

domfellelsesraten og muligheten for at samtykkebestemmelsen vil fange opp en eventuell restkategori som ikke faller under eksisterende lovgivning.

Argumentene drøftes med utgangspunkt i deres ide- og kunnskapsgrunnlag og deres praktiske konsekvenser. Vi gjengir eksempler på flertallet av frifinnelsesdommer som er avsagt i landets lagmannsretter, samt eksempler fra noen tingretter, i perioden 2010-2011 for å belyse hvilke saker som mest krevende bevismessig, også med tanke på å innføre en samtykkebestemmelse i voldtektslovgivningen. Vi vil i våre anbefalinger spesielt fokusere på forskningsbehov og kunnskapshull, og på konkrete omformuleringer av lovtekster og presiseringer i enten forskrifter eller forarbeider.

Argument 1. Det har holdningsendrende verdi å innføre en paragraf som gjør det klart at sex uten samtykke er kriminelt.

Et argument for å endre voldtektsbestemmelsen til å ha samtykke som definerende element er dets pedagogiske og potensielt holdningsendrende verdi. Loven er et uttrykk for hvilke normer og regler et samfunn enes om er rett og galt. Et lands lover er ikke bare praktiske instrumenter for å straffe kriminell adferd, men er også normdannende. En samtykkebestemmelse er ment å synliggjøre at seksualvoldsforbrytelser er en alvorlig krenkelse av individets rett til å bestemme over egen kropp og seksualitet, og at retten til seksuell selvbestemmelse og til fysisk, psykisk og seksuell integritet handler om mer enn frihet fra vold, tvang og utnyttelse. Man kan også si at utgangspunktet for all seksuell omgang bør være gjensidig glede og nytelse. Dette utgangspunktet deler naturligvis STK. Spesielt for ungdommer som er i høyrisikozonen for å begå og bli utsatt for voldtekt og overgrep (Pape & Stefansen 2004; Sætre & Grytdal 2012; KRIPOS 2013) og som befinner seg i en livsfase med seksuell og rus-eksperimentering, oppstår det situasjoner med dårlige seksuelle opplevelser. I noen tilfeller er dette også straffbart. Vi tror at økt fokus på nytelse og gjensidighet, ikke bare fravær av nei, kan føre til at det som ofte konstrueres som vanskelige ”gråsoner” trer klarere frem som uønsket sex, uavhengig av om dette er straffbart eller ei. En voldtektsbestemmelse som legger samtykke til grunn kan altså ha en høy pedagogisk og potensielt holdningsendrende verdi, noe Norge før har satt høyt i spørsmål om kvinners rettigheter. Det var blant annet utgangspunktet for å kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester.

Som departementet legger STK i sin voldtektsdefinisjon til grunn at sex skal være frivillig og ønsket, og at mennesker har krav på å bli vernet mot krenkelser av sin seksuelle integritet og at enhver har rett til kroppslig autonomi. Ifølge professor i strafferett, Petter Asp (2010) bør man i utformingen av strafferetten på seksuallovbruddsområdet ha et øye på omstendigheter som utelukker samtykke eller frivillighet. I en oppsummeringsartikkel nevner Asp eksempler som bruk av vold og tvang, utnyttelse av hjelpeløs tilstand eller at en person som befinner seg i en spesielt sårbar situasjon ikke på en meningsfull måte har kompetanse til å innlate seg på seksuell omgang.¹

¹ Petter Asps blogg (2009): “Sex och samtycke”
http://www.samtycke.nu/doc/sex_samtycke.pdf

Politiet og domstolene må etter vårt syn ha dette som utgangspunkt i straffesaksbehandlingen. Grenselandet mellom frivillighet og tvang er viktig å utforske!

STK frykter imidlertid – med utgangspunkt i pågående forskning og i tråd med departementets tidligere vurderinger – at innføring av en samtykkebestemmelse ikke nødvendigvis vil føre til et fokus på seksuell gjensidighet og respekt. Dette har å gjøre med samfunnets generelle oppfatning av seksualitet, der menn forventes å være den aktive parten, mens kvinner regnes som den passive parten som skal la seg sjekke opp og la seg kurtisere, mens menn skal være pågående og bryte ned motstand. Innenfor rammen av en slik generell oppfatning, vil samtykkebestemmelsen altså dreie seg om *kvinnens* samtykke:

Noe som går igjen i flere frifinnelsessaker som det for tiden forskes på ved senteret, er at fortolkningen av §192b ofte tolkes i retning av at ”den som tier samtykker”. Passivitet fortolkes dermed som en form for aktivitet ettersom fornærmede ikke gjorde motstand. Man ser ikke alltid på fornærmedes forutsetninger for å gjøre motstand, eller om hun var i en tilstand der man på en meningsfull måte kunne si enten ja eller nei til seksuell aktivitet.

Denne tankegangen var jo nettopp hensikten å bekjempe da man i sin tid valgte å løfte dette straffalternativet inn i voldtektsparagrafen. Dessverre er begrepet samtykke – særlig innenfor en arkaisk juridisk forståelse – nok assosiert med at den ene parten, som oftest kvinnen, må gi tillatelse i form av et klart og tydelig ja eller nei. I situasjoner som er klart tvangspreget, men der det utøves lite fysisk vold (typisk §192a-saker) risikerer man derfor et stort fokus på om jenta var tydelig nok og om hun forut for handlingen kan ha gjort ting som i gjerningsøyeblikket fikk tiltalte til å misforstå. I andre situasjoner (typisk §192b-saker) der fornærmede intet husker, tolkes samtykke ofte inn i gjerningssituasjonen med utgangspunkt i hennes handlinger før eller etter overgrepet. I sovevoldtektssakene blir fornærmede ofte satt i en klassisk ”Catch 22”: Er man for bevisstløs og beruset er hukommelsen for dårlig til å bevise voldtekt, men er man for lite beruset burde man ha sagt tydelig nei eller gjort motstand. Ingen av de to situasjonene kan være i overensstemmelse med tanken som ligger til grunn for å innføre samtykkebestemmelse.

Ofte blir spørsmålet i §192b-saker om offeret var full eller bevisstløs nok til å motsette seg handlingen, ikke hvorvidt situasjonen var tvangspreget gitt omstendighetene, eller hvorvidt gjerningsmannen hadde opptrådt på en pågående måte for å bryte ned motstand. Eksempler er gjengitt detaljert i vedlagte appendiks, og inkluderer blant annet TOSLO-2010-90698, LF-2010-11512 og TOSLO-2011-41149. Slike avgjørelser er neppe rimelige dersom utgangspunktet er at sex skal være frivillig gjennom at man husker å ha hatt det, samt at sex som ikke er det, er å betrakte som ulovlig og straffbart.

Innenfor slike rettspraksiser legges hele ansvaret for den seksuelle relasjonen over på kvinnen som må hindre uønsket inntrengning. Selv om det kan anføres at individer må ta ansvar for seg selv i seksuelle relasjoner og klart kommunisere hva de ønsker og ikke, er det likevel uheldig dersom ansvaret primært legges på den ene parten, ikke minst dersom vedkommende *på grunn av omkringliggende omstendigheter* ikke kan uttrykke verken vilje eller motvilje. Eksempler er dersom fornærmede er beruset uten å være bevisstløs, blir paralyisert som følge av angst eller gir etter for sex fordi man frykter for konsekvensene av å yte motstand. Det samme gjelder også dersom fornærmede har en funksjonsnedsettelse eller er i en sårbar situasjon der en annen utnytter sin relative overmaktposisjon. STKs gjennomgang av dommer i Lovdata bekrefter tidligere forskning som viser at personer i relative undermaktposisjoner har et dårligere rettsvern enn ofre for

eksempelvis overfallsvoldtekter. Det som i realiteten er voldtekt, dømmes som utnyttelse.² De senere årene har det sjelden blitt reist tiltale på voldtekt i saker der ofrene har funksjonshemming, selv om de tilhører en særlig risikogruppe. Også denne gruppen trenger et bedre rettsvern.

Videre er formuleringen i §192b ”av andre grunner ikke kan motsette seg handlingen” uheldig ettersom bevisstløshet heller ikke gir offeret mulighet til å utøve motstand. Departementets forslag om å endre ordlyden til å omhandle tilfeller der fornærmede ”har særlige vansker med å motsette seg handlingen” er bare marginalt bedre.

STK mener at formuleringer som direkte og indirekte gjør offeret medansvarlig for overgrep bør unngås. STK foreslår å fjerne denne formuleringen helt, slik at straffeloven §192b bare refererer til et objektivt handlingsforløp: ”Den som har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller paralysert, eller den som utnytter en annens sårbarhet for å skaffe seg seksuell omgang straffes med fengsel...”

I den offentlige debatten brukes i blant uttrykket ”aktive ofre” eller ”angresex” (Pedersen 2005) for å beskrive en seksualkultur hvor jenter og kvinner oppfører seg på en måte som skaper situasjoner der det oppstår seksuelle krenkelser og dårlige seksuelle opplevelser. En mer løssluppen seksualkultur blir ofte brukt som forklaring på en økning i rus- og festrelaterte voldtekter, til og med når ukjente personer forgriper seg på mennesker de ikke kjenner. Ut fra deres sterke forventning om sex og om at kvinnen skal ønske det samme, hevdes det at ikke alle gutter og menn kan forventes å forstå når en jente eller kvinne ikke vil ha sex. Deler av politiet og rettssystemet har noe ukritisk akseptert denne analysen og drar også konklusjoner i retning av at slike saker egentlig ikke faller under det juridiske voldtektsbegrepet eller er fullt ut straffverdige.³

Fordi STK frykter at fortolkning av samtykkebestemmelsen skjer innenfor en rettslig og kulturell kontekst der man fremdeles i noen grad ikke har tatt inn over seg at det ikke bare er kvinnen som avgjør om det blir sex, nøler vi sterkt med å anbefale innføring av samtykkebestemmelse. Vi er ikke trygge på at passivitet eller mangel på et verbalt uttrykt ja/nei vil bli fortolket på en måte som ivaretar de mest sårbare ofrene som voldtas nettopp fordi de har vansker med å uttrykke seg. Tvangselementet og fokus på omkringliggende omstendigheter som utelukker frivillighet er etter STKs syn den beste måten å håndtere disse sakene på.

Vi frykter en rettssituasjon det vil legges avgjørende vekt på den utsattes flørtende adferd i forkant av overgrepet og at dette vil fortolkes som samtykke i gjerningsøyeblikket. Vi frykter også at utsatte som anmelder sent – noe som er svært vanlig i bekjentskapsvoldtekter – vil få holdt dette i mot seg, som en indikasjon på at de samtykket i gjerningsøyeblikket, men senere angret seg. Selv om

² Kristin Engh Førde. (2007). ”Voldtekt dømmes som utnyttelse”, på Kilden senter for kjønnsforskning, <http://kilden.forskningsradet.no/c17251/artikkel/vis.html?tid=48106>

³ Se for eksempel ”Sex-kultur øker faren for voldtekt”, *NRK Østlandssendingen* (25/5-2011), <http://www.nrk.no/ostlandssendingen/sex-kultur-oker-faren-for-voldtekt-1.7647803>, samt ”Vil senke straffen for sovevoldtekt: Statsadvokat slår alarm om straffenivå”, i *VG* 12. februar 2012 og Trygve Nielsen, ”Meningsløs minstestraft”, i *Aftenposten* 10. oktober 2011.

Samtykke bør være styrende for gode seksuelle relasjoner i livet generelt, er rettssystemet en arena med begrensninger når det gjelder å ivareta dette idealet. Andre virkemidler av preventiv karakter egner seg bedre til dette formålet. I *rettslig* sammenheng anbefaler vi at det fokuseres på overgriperens objektive handling og subjektive skyld for å ha skaffet seg tvungen og ufrivillig sex, samt på å endre strukturelle barrierer for at det overhode reises tiltale. Alle anmeldte voldtekter fortjener likebehandling.

Utenfor rettslig sammenheng kan det hende samtykkebegrepet har noe for seg, dersom det formuleres på en ikke-kontraktuell måte. For ulike forståelser av samtykke, se Asp (2010), Bitsch & Kruse (2012); Friedman & Valenti (2008).

Langsiktige tiltak som ressurs- og kompetanseheving i politi og domstoler bør prioriteres ytterligere i voldtektssaker. Det gjelder ikke minst opplæring av jurymedlemmer. For å kunne etterprøve frifinnelsesgrunnlag og fortolkning av lovanvendelse m.m., vil STK dessuten sterkt understreke betydningen av skriftlige begrunnelser (også i frifinnelsessaker) i lagmannsretten jf. høyesterettspraksis (Rt-2011-641).

Argument 2: ”Henleggelsesratene må senkes og domfellelsesratene økes i saker om voldtekt og seksuelle overgrep. Det gjelder ikke minst i saker om anmeldte bekjentskapsvoldtekter og relasjonsvoldtekter.”

For det første vil STK presisere at det ikke per se bør være et mål å senke henleggelsesratene og heve domfellelsesratene. Målet må derimot være, slik Regjeringen også uttrykker i Handlingsplan mot voldtekt (2012-2014), å få til en verdig straffesaksbehandling som holder høy kvalitet og som ivaretar rettssikkerheten for både fornærmede og tiltalte. Man må kunne stole på at alle nødvendige etterforskningskritt er tatt før en anmeldelse henlegges, samt at domfellelser og frifinnelser beror på korrekte tolkninger av eksisterende lovgivning og i tråd med lovgivers intensjoner. Dette er utgangspunktet for STKs bedømmelse av hvilke tiltak man justispolitisk kan gjøre for å forbedre situasjonen.

Norge har ved gjentatte anledninger fått kritikk av FNs Kvinnekomite og i FNs Menneskerettighetsråd for det man mener er en mangelfull etterforskning og straffeforfølgelse av saker som angår vold i nære relasjoner og voldtekt. Skyggerapporter til FNs Kvinnekomite (2011) som overvåker Norges implementering av Kvinnekonvensjonen har også tatt opp dette. På årlige møter i FNs Kvinnekomisjon (CSW) som følger implementering av Beijingshandlingsplanen (1995), er vold mot kvinner et tilbakevendende tema. Selv om et større spekter av uønskede seksuelle handlinger har blitt kriminalisert og anmeldelsesratene har økt de siste 30 åra, tas det ikke ut flere tiltaler eller gis flere pådømmelser. Det er i strid med det politikerne ønsket seg (Hennum 2004).

Det påstås også at flere saker henlegges eller ikke leder til domfellelse, fordi den norske straffeloven setter krav om vold og trusler for at noen kan dømmes for voldtekt. Dette hevdes videre å være i strid med Den europeiske konvensjonen om å avskaffe vold mot kvinner (2011, artikkel 36) som slår fast at medlemsstatene må kriminalisere all seksuell omgang som ikke skjer som en resultat av en persons frie vilje, bedømt i lys av omkringliggende omstendigheter (artikkel 36). Norge har signert, men ikke ratifisert konvensjonen. Spørsmålet blir da om Norge må endre sin nåværende lovgivning for å kunne ratifisere konvensjonen.

Det er etter vårt syn upresist å hevde at man bare kan dømmes for voldtekt i Norge dersom man kan bevise vold eller trusler. Riktignok er dette en del av gjerningsbeskrivelsen i straffeloven §192a, men §192b rammer tilfeller av ufrivillig seksuell omgang §195 og §196 verner mindreårige som ikke kan gi et genuint samtykke på grunn av sin unge alder. Det å utnytte noens hjelpeløse tilstand ble kriminalisert som voldtekt etter 2000 for ytterligere å signalisere at sex skal være gjensidig og frivillig. Når det subjektive skyldkrav for forsett ikke er oppfylt, kan man straffe en person for grovt uaktsom voldtekt dersom vedkommende burde forstått at den seksuelle omgangen var uønsket. Noen jurister mener at dette har vært første steg i retning av en samtykkelovgivning i tråd med våre internasjonale konvensjonsforpliktelser (Høgberg & Salomonsen 2010).

Det har i ulike arbeider med straffeloven blitt slått fast at voldbegrepet er vidt (NOU 1997:23; Ot. Prp. nr. 28 (1999-2000); Ot. prp. 22 (2008-2009)). Også mildere vold som fastholdelse omfattes av voldsbegrepet. Typiske voldshandlinger kan være slag, kvelertak eller at gjerningspersonen presser fornærmede ned eller holder fornærmedes ben og armer (KRIPOS 2013:9). Det er *ikke* krav om at offeret skal ha satt seg fysisk til motverge og det slås endelig fast at samtykke til sex kan trekkes tilbake når som helst. Det vil si at man i løpet av den seksuelle omgangen har lov til å ombestemme seg. Rettspraksis har tidligere slått fast at tiltalte som tror at fornærmede i §192b-saker ville samtykket til den seksuelle omgangen i edru tilstand ikke skal fritas for straff.

Vår foreløpige gjennomgang viser at ankeinstansen ikke avsier mange frifinnelser med henvisning til mangel på bevis for trusler og vold. Hvor stor andel saker som henlegges av politiet med dette som begrunnelse vites ikke sikkert. Det trengs etter vårt syn et fyldigere kunnskapsgrunnlag om problemets omfang før radikale lovreformer iverksettes.

STK anbefaler en ny og uavhengig utredning om bakgrunnen for henleggelse og frifinnelser i voldtektssaker i hele landet. Studien må følge et større utvalg saker fra anmeldelse til rettskraftig dom, lik Riksadvokatens gjennomgang av kvaliteten på påtalevedtak i voldtektssaker fra 2007. Vi ønsker også at det gis tillatelse til å forske på og analysere begrunnelser for henleggelse.

Argument 3: ”Det finnes en mulig ”restkategori” som ikke rammes av voldtektslovgivningen per i dag. Hva gjør vi med de sakene der det ikke er utøvd fysisk vold eller fremsatt trusler, men der offeret heller ikke er direkte bevisstløs?”

STK mener at særlig sakene der det reises tiltale og/eller dømmes etter §192b har et vesentlig forbedringspotensial. Forskningen ved senteret støtter andre funn om at disse sakene ofte ikke prioriteres like høyt av politiet. Overlege Helle Nesvold (2010) fant i sin doktorgradsavhandling at i de sakene der rettsmedisinsk dokumentasjon var innhentet av politiet, hadde også politiet oftere vært på gjerningsstedet. I disse sakene hadde fornærmede anmeldt tidlig og gjerningspersonen var identifisert. Nesvold har senere etterlyst forskning som belyser hvorfor politiet ikke går like systematisk frem i alle saker, og om dette skyldes at de ikke tror på ofrene eller på et tidlig tidspunkt – før etterforskningen i det hele tatt er ferdigstilt og alle etterforskningsskritt er tatt -vurderer at sjansene for å reise tiltale og få dom er dårlige (Bitsch & Kruse 2012:189).

Det kan også se ut til at det idømmes lavere straff i domstolene i §192b-sakene, selv om Justisdepartementet i Ot. Prp. 22 (2008-2009), punkt 7.5.3.2, ga klare signaler på at straffenivået i §192a og §192b-saker ikke skal være vesensforskjellig. En ny masteroppgave i rettsvitenskap slår fast at domstoler i §192b-saker ofte finner formildende omstendigheter som resulterer i minstestStraff og er langt unna normalstraffnivået på fire år som er lovgivers intensjoner (Hoel 2012). Våre foreløpige funn indikerer at saker der offeret er beruset, kjenner gjerningsperson, er utsatt for kun beskjeden fysisk voldsutøvelse eller anmelder sent, nedprioriteres. Denne forskjellsbehandlingen kan komme til uttrykk ved uforholdsmessig lang saksbehandlingstid og/eller liggetid, mangelfulle etterforskningskritt, eller på andre måter som bryter med Den europeiske menneskerettighetskonvensjons (EMK) garanti om rett til rettferdig rettergang innen rimelig tid. Hvor systematisk dette forekommer, vet vi foreløpig lite om. Det man imidlertid vet, er at man ikke har full oversikt over bevisbildet før etterforskningen er ferdig, og ettersom disse sakene fra før er vanskelige å bevise, kreves det ekstra grundighet og systematikk i arbeidet med å få oversikt over hendelsesforløp og støttebevis, enten disse peker i tiltaltes eller fornærmedes favør.

Som departementet tidligere har vist finnes det eksempler der bruk av bestemmelsen om grovt uaktsom voldtekt har resultert i en straffereaksjon i saker som tidligere ville endt med frifinnelse. STK vil likevel fremheve at det også finnes inntil flere eksempler på saker der man kan sette spørsmålsteget ved om lovforklningen synes helt rimelig og kanskje burde endt med en dom for forsettlig voldtekt ref. eksemplene gjengitt i Ot. prp. 22 (2008-2009), punkt 7.4.4.4.⁴ Et spesielt grelt eksempel har blitt gjengitt i media flere ganger og handler om en sak der en døv mann ble frikjent for forsettlig overfallsvoldtekt i vintermånedene, men dømt til ett års fengsel for grovt uaktsom voldtekt, fordi fornærmede ikke hadde gjort aktiv motstand og det ikke var bevist omfattende vold/trusler, jf. sak LB-2009-131786.

En gjennomgang av frifinnelsessaker i lagmannsretten i perioden 2009-2011 foretatt ved STK, viser at de fleste frifinnelsene dreier seg om saker der det er reist tiltale etter §192b. Nedsubsummeringer til grovt uaktsom voldtekt finnes også primært i denne saksmassen. Det finnes eksempler på frifinnelsessaker der man ikke har funnet vold bevist, men der retten finner at seksuell omgang var ufrivillig og likevel frifinner. I det vedlagte appendikset listes eksempler på frifinnelsessaker fra tingretter og lagmannsretter i perioden 2010-2011. Saker merket med * kan tenkes å falle i en mulig restkategori, dvs. en mulig dom under en ny straffebestemmelse §192d. Det dreier seg om rundt 8 saker fra lagmannsretten. Hvorvidt sakene er dekket av lovens nåværende voldtektsdefinisjon for forsettlig voldtekt er et åpent spørsmål av jussfaglig og fortolkende karakter. Vårt syn er at dersom forståelsen av vold som lovgiver legger til grunn i de seneste forarbeidene og i flere offentlige utredninger faktisk legges til grunn, vil slike saker ha et strafferettslig vern i nåværende lovgivning.

Dersom departementet kommer frem til at slike saker ikke dekkes innenfor rammene av den nåværende definisjonen, anbefaler STK å innføre en ny bestemmelse. Etter vårt syn er det ingen tvil om at det er et behov for å styrke rettsikkerheten for personer som utsettes for mindre fysisk voldelige voldtekter. Forutsetningen for vår anbefaling er imidlertid at beviskravet ikke svekkes og at bevisbyrden ligger hos

⁴ Se Rt. 2006/513, Rt. 2004/1556, Rt. 2004/1553, LA-200691599, LA-2002-108 og LG-200780440, omtalt i Ot. prp. 22 (2008-2009, punkt 7.4.4.4)

påtalemyndigheten. Tiltalte skal ikke måtte bevise sin uskyld. Dette er etter vårt syn et ufravikelig prinsipp i rettspleien og man bør ha en begrunnet oppfatning om hvordan rettssikkerheten ivaretas for tiltalte dersom man endrer voldtektsbestemmelsen. Samtykkebegrepet må utlegges på en substansiell og sosiokulturelt sensitiv måte, og klarere enn i høringsnotatet. Essensen er at frivillighet må kunne utelukkes.

Etter STKs erfaring er hovedproblemet i frifinnelsessakene under §192a (der man ikke finner bevis for årsakssammenheng mellom volden som utføres og den seksuelle omgangen) *lovfortolkningen*, ikke lovteksten som sådan. Hvor mange saker som henlegges i §192a-kategorien som følge av den nåværende voldtektsdefinisjonen har ingen svar på. Før man går til så drastiske endringer som det tross alt er å endre straffelovens voldtektsbestemmelse nok engang – alt før man engang vet hvor utbredt problemet er og om det finnes enklere løsninger – bør man som et minimum ha kunnskapsgrunnet på plass. Det synes å være enighet om at definisjoner og lovverk må være så enkle og lettfattelige som mulig. Det kan argumenteres for at en utvidelse, som i tillegg er uttømmende for gjerningsbeskrivelsen i §192a og §192b – muligens kompliserer lovverket, fremfor å klargjøre det. Straffebestemmelser bør ikke overlate noe til fantasien. Formuleringen av samtykkebegrepet er i dag ikke intuitiv for folk flest, samtidig som man lett får inntrykk av at en kontrakt må foreligge for at et samtykke er reelt.

Etter STKs syn er hovedproblemet rettspraksisen og den manglende begrunnelsesplikten i frifinnelsessaker i lagmannsretten. Det er primært denne som avgjør om Norge overholder sine konvensjonsforpliktelser etter EMK og CEDAW. Vi tror derfor ikke at det er noe i veien for å ratifisere Europarådets konvensjon all den stund man kriminaliserer seksuell omgang som er ufrivillig og/eller tvangspregget, omstendighetene tatt i betraktning. Endelig bør lovgiver også ta stilling til spørsmålet om juryens begrunnelsesplikt i lagrettsaker, samt hvorvidt seksualforbrytelsessaker i stedet bør føres for en utvidet meddomsrett.

Kriminalisering innebærer naturligvis straffefølgelse når retten finner slik ufrivillig seksuell omgang bevist utenfor rimelig tvil, men det forutsetter en likeverdig saksbehandling i alle ledd i straffesakskjeden. Forarbeidene forståelse av voldsbegrepet må klargjøres og gjøres bindende.

Det som går igjen i flere frifinnelsessaker i den såkalte "restkategorien" er etter STKs erfaring "mildere" former for voldsutøvelse, herunder trusler, fastholdelse, bruk av kroppsvekt for å holde offeret nede og utnyttelse av personers søvn, beruselse eller relativt sårbare sosioøkonomiske/psykiske posisjon. Så vidt vi forstår, faller alle disse handlingene inn under tvangsbegrepet. Tvangselementet har departementet imidlertid ønsket å gå bort fra (Høgberg & Salomonsen 2010). I juridisk teori, som er gjengitt i forarbeidene (Ot. Prp. 28), er vold i voldtektsbestemmelsen formulert som vold som er ment å overvinne "alvorlig ment motstand". Dette synes å være en noe gammelmodig forståelse av hva sex innebærer, ettersom dette kan gi inntrykk av at offeret må sparke, skrike eller sloss for at en motstand skal oppfattes som "alvorlig ment" (Bratholm & Matningsdal 1995). Hvis denne fortolkningen, som vektlegger motstand, ofte legges til grunn i den norske strafferettslige behandlingen av voldtektsaker kan dette muligens forklare enkelte urettmessige henleggelse og frifinnelser. Her bør departementet og regjeringen etter vårt syn klargjøre at politiet og domstolene skal legge til grunn *manglende frivillighet*, og sørge for at denne forståelsen kommuniseres og praktiseres på alle nivåer, slik intensjonen har vært etter de siste lovendringene i 2000 (Høgberg & Salomonsen 2010).

Seksuallovbruddsutvalget foreslo i sin delutredning i 1997 at tvangselementet i voldtekt måtte tydeliggjøres, noe departementet i sin proposisjon til Stortinget gikk i mot. Seksuallovbruddsutvalget i NOU 1997:23 anbefalte under dissens ikke å innføre samtykke som definerende element fordi man fryktet et økt fokus på offerets adferd. Spørsmålet om samtykkebestemmelse har blitt behandlet senere også, og der departementets konklusjon var lik.

Etter vår erfaring finnes det ikke belegg for å si at det kreves sterk grad av fysisk voldsutøvelse for å dømme noen for voldtekt. Dette fremgår i alle fall ikke av lovens bokstav eller av lovgivers intensjoner. Selv om det i flere dommer (se for eksempel appendiks) har vært frifinnelser i saker med henvisning til at man ikke kunne bevise vold eller trusler, analyserer STK dette som et utslag av en snever og feil fortolkning av hva som er vold, eller eventuelt av mangelfull politietterforskning og lang saksbehandlingstid. Ifølge forarbeidene er lovgivers intensjoner å straffeforfølge sex som ikke er frivillig (det vil si der det ikke foreligger samtykke jf. den internasjonale definisjonen).

STKs syn er at dersom lovgiver virkelig ønsker at disse sakene skal etterforskes skikkelig og pådømmes, bør gjerningsbeskrivelsen i §192a formuleres slik: "den som ved vold, tvang eller trusler skaffer seg seksuell omgang...". Dette tror STK kan bidra til å tydeliggjøre at også tvang/utløst press kvalifiserer som en form for vold og en integritetskrenkelse. Observasjon av rettspraksis og gjennomlesning av dommer gir ikke belegg for at hypotesen om at det å fremheve tvangselementet fører til for mye fokus på offerets adferd, slik det i utallige proposisjoner og meldinger har blitt spekulert i. Vi tror tvert i mot at tvangsbegrepet er nyttig med tanke på å belyse ufrivillighet og omkringliggende omstendigheter som ikke muliggjør samtykke.

Endringer av samleidefinisjon

STK ser et praktisk behov for å foreta endringer i definisjonen av samleie ref. eksempler på saker der tiltalte får redusert straff i noe som modusmessig ligger nært opp til en overfallsvoldtekt. Man anså dette som en forsøkshandling til tross for at penis var observert i kvinnens skjede ref. LA-2011-73476. Lignende problematikk er observert i en sak fra Frostating lagmannsrett ref. LF-20112488. I de to første sakene ble tiltalte dømt for forsøkshandlinger. I en tredje sak fra Hålogaland lagmannsrett ble tiltalte bare dømt for seksuell omgang, fordi det bare kunne dokumenteres sæd i skjedeinngangen. Av den grunn kom ikke minstestrafen til anvendelse jf. LH-2010-34114. Det endte med fengselsstraff i fire måneder, saken gjaldt sovevoldtekt uten prevensjon av en eks-partner.

Fjerning av foreldelsesfristen i saker om seksualforbrytelser

Ofrenes stilling i rettspleien er vesentlig styrket de siste årene, for eksempel gjennom ordningen med bistandsadvokater og voldsoffererstatning. Videre har etablering av overgrepsmottak gjort det enklere å oppsøke hjelp, samtidig som landets krisesentre og organisasjoner som jobber med rehabilitering av ofre for incest og seksuelle overgrep hjelper mange ofre til å komme seg videre. Statlig medfinansiering av for

eksempel rettsmedisinsk dokumentasjon og opprettelsen av DNA-registret har også gjort det mye enklere å etterforske og forfølge legitime saker. Det er en riktig utvikling.

Mange overgrepsofre bruker lang tid på å forsone seg med det som har skjedd, derfor fører foreldelsesfristen til at ikke alle får mulighet til å se sine overgripere dømt. Følelser som skam, egenskyld og tabu er sterke i alle typer overgrepssaker, ikke minst dem som omhandler vold og seksuelle overgrep mot barn. Aktivister, utsattes interesseorganisasjoner og rettskommentatorer har hevdet at smerten etter overgrep ikke foreldes.⁵ Vi vil framheve at ofre opplever dette ulikt, og at opplevelsen kan være livsfasebestemt (Bitsch & Kruse 2012). For mange betyr det imidlertid mye å bli møtt med respekt og omsorg, også når man selv er klar til å dele sin historie.

STK ønsker i utgangspunktet et styrket rettsvern for overgrepsofre, men ikke ved å fjerne foreldelsesinstituttet som er en av de viktigste pilarene for rettsikkerheten. Som tiden går forringes bevisenes kvalitet vesentlig. Om staten dømmes noen til betydelige fengselsstraffer, må samfunnet kunne føle seg trygg på at dette ikke går på bekostning av rettsikkerheten til tiltalte. STK tror at rettsvernet for overgrepsofre styrkes mye mer effektivt gjennom grundigere etterforskning av anmeldelser og bedre kvalitetssikring gjennom rettsprosessene, framfor å "spre ressursene" enda tynnere utover og bakover i tid.

Vi frykter en rettstilstand der en fjerning av foreldelse åpner opp for mange sene anmeldelser som er kompliserte å etterforske, og som i et allerede trengt system fører til en nedprioritering av nye saker. STK mener at barn har et betydelig vern gjennom den såkalt utskutte foreldelsesfristen i saker om kjønnslemlestelse og seksuell omgang med mindreårige. Man kan forestille seg en situasjon der en person etter fristen har gått ut erkjenner forholdet, og der fraværet av en slik frist kan føre til gjenopptakelse. Imidlertid kan *omfanget* av vold eller seksuelle krenkelser være vanskelig å fastslå. Personer bør ikke idømmes strenge fengselsstraffer med utgangspunkt i upålitelige bevis eller omtrentligheter. Vi ønsker oss ikke en lemping av beviskravet og er skeptisk til at saker forfølges på bakgrunn av gamle – og derfor mer upålitelige - bevis.

Endelig mener STK også at det er et fornuftig rettsprinsipp at behovet for å straffe avtar etter hvert som årene går. Jussprofessor Johs. Andenæs er kjent for å ha sagt at hvis den skyldige har oppført seg bra i en årrekke, så virker det mot sin hensikt å straffe ham. Dersom vedkommende begår nye straffbare handlinger og ikke har forbedret seg, vil staten uansett ha mulighet for å straffe disse nye forholdene. Forskning viser at rettssystemet har klare begrensninger som en arena for erkjennelse (Finstad 1996). Verken individualpreventive eller allmennpreventive hensyn tilsier dermed streng straff for forhold som går langt tilbake i tid. Det eneste som tilsier en slik reaksjon er samfunnets eller ofrenes behov for hevn eller rettferdighet via straff. Dette har ikke primært vært de prinsippene den norske rettsstaten har bygget på hittil.

Derfor mener STK at en styrking av ofrenes rettsstatus og deres hjelpebehov ikke må gå på bekostning av den allmenne rettsikkerheten, eller skje gjennom en lemping av beviskravene. Vi ber om å styrke hjelpeapparatet, inkludert tilbud om gratis psykologhjelp, slik initiativet Stopp Voldtekt har foreslått i sin

⁵ Hanssen, Inge D. "Smerten har ingen foreldelsesfrist" i *Aftenposten* (12/10-2012).

<http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/Smerten-har-ingen-foreldelsesfrist-7005424.html#.UZzrABnPYjU>

tiltaksplan med 12 krav. Vi ber også om at saker om overgrep mot barn oppprioriteres, herunder at det gjøres forbedringer med hensyn til å gjennomføre dommeravhør av ungdommer og mindreårige innen tidsfristene, og at politietterforskningen i alle saker styrkes, slik at man unngår foreldelse i utgangspunktet.

Øvrige kommentarer

Departementets foreslår å kriminalisere alle former for hallikvirksomhet, inkludert sexannonser, samt å styrke rettsvernet til kvinner som presses til å inngå ekteskap mot sin vilje gjennom å kriminalisere utilbørlig press også i straffeloven av 1902. STK tilslutter seg begge forslag utfra en betraktning om at begge typer handlinger har til hensikt å ansvarliggjøre også delaktighet i slike kriminelle handlinger. Ettersom både menneskehandel, prostitusjon og tvangsekteskap er kompliserte og sammensatte fenomener som involverer mange aktører, tror vi det er hensiktsmessig å fokusere på de mange relasjonene som er involvert eller fasiliterer at en straffbar handling finner sted.

Referanser

Asp, Petter. (2010). *Sex och samtycke*. Iustus forlag, Uppsala.

Bitsch, Anne & Kruse, Anja Emilie. (2012). *Bak lukkede dører. En bok om voldtekt*. Cappelen Damm, Oslo.

Bitsch, Anne. (2013). *Retten feller ingen moralsk dom: Troverdighetsvurderinger i voldtektssaker i Norge*. [under arbeid].

Bratholm, Anders & Matningsdal, Magnus. (1995). *Straffeloven kommentarutgave Bind II. 1. utgave*. Universitetsforlaget, Oslo.

Committee on the Elimination of Discrimination Against Women Fifty-first session (13 February – March 2012): *Concluding observations of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women CEDAW/C/NOR/CO/8*. New York:United Nations.

Finstad, Liv. (1996). "Rettsapparatet som erkjennelsessystem" i *Materialisten (1/2)*. *Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt*, s. 41-62.

Forum for kvinner og utviklingsspørsmål. (2011). *Norsk skyggerapport til kvinnekonvensjonen 2011. Tillegg og kommentarer til Norges 7. Og 8. Periodiske rapport om implementeringen av CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women)*. Forum for kvinner og utviklingsspørsmål, Oslo.

Friedman, Jaclyn & Valenti, Jessica. (2008). *Yes Means Yes: Visions of Female Sexual Power and A World Without Rape*. Seal Press, CA.

Hennum, R. (2004). "Den rettslige behandlingen av voldtekt - hvorfor har Norge fått kritikk av FN?" i *Materialisten. Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt* (1), s. 31-40.

Hoel, M. R. (2012). *Voldtektsbestemmelsen - § 192 første ledd litra b. Er intensjonen med endringene i voldtektsbestemmelsen fra 2010 fulgt opp av domstolene?* Oslo: Det juridiske fakultet. Universitetet i Oslo.

Høgberg, Benedikte H. & Salomonsen, Torunn. (2010). "Voldtektslovgivning på ville veier? – straffeloven §192" i *Tidsskrift for strafferett (TFS 2010-3)*, side 210-252. Gyldendal Rettsdata, Oslo.

Justisdepartementet. *NOU 1997: 23. Seksuallovbrudd. Straffelovkommisjonens delutredning IV*. Statens forvaltningstjeneste, Oslo.

Justis- og politidepartementet. *Ot. Prp. Nr. 28 (1999-2000). Om lov om endringer i straffeloven m.v. (seksuallovbrudd)*. Statens forvaltningstjeneste, Oslo.

Justis- og politidepartementet. *Ot. Prp. 22 (2008-2009): Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28*. Statens forvaltningstjeneste, Oslo.

Nesvold, H. (2010). *Health services for sexually assaulted. Complainants' and judicial use of a self-referral centre; case-flow from assault to legal outcome*. Oslo: Medisinsk fakultet. Universitetet i Oslo.

Pape, Hilde & Stefansen, Kari. (2004). *Den skjulte volden: En undersøkelse av Oslo-befolkningens utsatthet for vold og trusler*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, Oslo.

Pedersen, Willy. (2005). *Nye seksualiteter*. Universitetsforlaget, Oslo.

Taktisk etterforskningsavdeling/Voldtektsgruppa. *Voldtekts situasjonen 2012*. Kripos, Oslo.

Appendiks

Frifinnelser og/eller nedsubsummeringer i norske lagmannsretter og tingretter i 2010-2011, hentet fra www.lovdatab.no, mai 2013.

Saksnummer	Saksforhold	Prosessuell forhistorie/subsumsjon
LB 2011- 25130	Bekjentskapsvoldtekt. Fornærmede sov og våknet av at tiltalte gjennomførte samleie/sekseuell omgang vaginalt og analt på fest. Objektiv skyld fastslått. Tiltalte innrømmet at han ikke hadde faste holdepunkter for å tro at fornærmede ønsket sex, men han trodde hun var våken.	Reist tiltale på forsettlig voldtekt i tingrett §192b, dømt til grovt uaktsom voldtekt. Frifunnet i lagmannsrett.
LB 2010- 185983 *	Bekjentskapsvoldtekt. En 36 år gammel mann ble frifunnet for voldtekt mot en 17 år gammel jente. Iflg. tiltalen dyttet han henne inn på soverommet sitt, skjov henne ned på sengen og dro av henne klærne. Han la seg over henne og gjennomførte analt samleie med henne samt førte en eller flere fingre inn i hennes anus og skjede, til tross for at hun forsøkte å motsette seg det og sa at hun ikke ville. <u>Ut fra strafferettslige beviskrav er det ikke bevist at den seksuelle omgangen som fant sted mellom B og A, var en følge av vold eller truende atferd fra As side</u> og at han utviste forsett eller grov uaktsomhet med hensyn til at B motsatte seg deler av den seksuelle omgangen. Når sivilrettslige beviskrav anvendes, finner lagmannsretten likevel at det er klar sannsynlighetsovervekt for at A ved fysisk makt har tiltvunget seg seksuell omgang som B tydelig har gitt uttrykk for at hun ikke ønsket.	Dømt til 3 års fengsel i tingrett. Frifunnet i lagmannsrett, idømt oppreisning på 100.000 kr.
LB- 2010708 18	Overmaktvoldtekt. Polititjenestemann tiltalt for to tilfeller av sovevoldtekt og gjentatt misbruk av stilling i forbindelse med at han gjennom sin tjeneste traff voldsutsatte kvinner som han innledet eller forsøkte å innlede seksuell kontakt med, herunder tre tilfeller av misbruk av stilling og fire forsøk på dette (9 forhold). Seriepreg over disse krenkelsene som pågikk over en femårsperiode.	<u>Tingretten:</u> A frifinnes for overtredelse av straffeloven § 193 første ledd, § 193 første ledd jf. § 49 og § 325 første ledd nr. 5, og for kravet om oppreisning fra H. Dom for overtredelse av straffeloven § 192b, § 193, § 193 jf. § 49, § 325 og § 325 til straff av fengsel i 4 år. Tap av stilling. <u>Lagmannsrett:</u> Skyldig i bl.a. fire tilfelle av overtredelse av § 193 og to tilfelle av forsøk på samme, samt overtredelse av straffeloven § 325, og dømt til fengsel i ett år

		og tre måneder i tillegg til tap av stillingen. Frifunnet for begge voldtekter. Fengselsstraff i 1 år og 3 mnd., samt tap av stilling.
LF-2011-54326	Bekjentskapsvoldtekt. Lagmannsretten fant enstemmig at det foreligger <u>klar sannsynlighetsovervekt</u> for at A omkring klokken 03.30 har kommet seg inn i huset hennes, inn på soverommet og opp i sengen hvor B lå og sov. Han førte sin penis inn i hennes munn mens hun fortsatt sov. Hun våknet av at hun hadde en penis langt nede i halsen. Hun fikk penisen ut av munnen, men vedkommende holdt da hendene hennes fast samtidig som hun fikk en pute over ansiktet. Han forsøkte å komme til for å gjennomføre et vaginalt samleie, hun kjente hans erigerte penis mellom lårene. B klarte å komme seg løs, hun «kjempet som en løve», og løp ned på badet og låste baderomsdøren.	I tingretten dømt til 3 års fengsel, frifunnet i lagmannsretten på grunn av beviskrav om rimelig tvil. <u>Ikke nærmere begrunnet</u> hvorfor rimelig tvil ikke er bevist. Tildelt oppreisning på 150.000 kroner.
LF-2010-11512	Ukjentvoldtekt eller bekjentskapsvoldtekt. Iflg. tiltalen førte A (24 år) sin penis inn i skjeden til B (14 år), etter at hun hadde blitt slått i svime og/eller mens hun sov og var så ruset etter alkoholinntak at hun var ute av stand til å motsette seg handlingen. B inntok svært mye alkohol i løpet av kvelden. Hun ble meget beruset og ble derfor hjulpet inn på et fellesrom ved siden av hybelen, hvor hun la seg på en sofa. Lagmannsretten legger til grunn at hun sovnet og var så beruset at hun ikke visste hva som skjedde med henne. Hun husker selv nesten intet av det som skjedde. Det er på det rene at B ble utsatt for seksuelle overgrep av minst én person denne kvelden. E ble ved [xx] dom funnet skyldig i å ha ført sin penis inn i munnen hennes til han fikk sædavgang. Ingen biologiske spor fra B på A. Et vitne skal ha sett samleie og et annet vitne overhørt A og E snakke om at de kunne gjøre hva de ville med B. Svært lang saksbehandlingstid.	Dømt til 2 år og 6 mnd. fengsel i tingrett, frifunnet i lagmannsrett på grunn av for stor usikkerhet om bevisenes pålitelighet grunnet lang saksbehandlingstid.
LH-2011-29642	Bekjentskapsvoldtekt. Fornærmede rusmisbruker, sier hun fikk metadon av tiltalte etter at hun oppholdt seg på hytta hans etter avrusningsforsøk. Fornærmede sier hun våknet av at tiltalte penetrerte henne bakfra og holdt henne fast. Biologiske spor funnet, tiltalte nektet imidlertid for seksuell omgang. Anmeldte etter tre dager, åstedsgranskning først gjennomført etter ca. 10 dager.	Betinget dom i tingrett på 2 år og 6 mnd. og oppreisning på 100.000 kroner. Frifinnelse i lagmannsrett, oppreisning på 150.000 kroner.
TOSLO-2011-40668	Relasjonsvoldtekt. Turbulent ekteskap med gjentatte anmeldelser av vold som senere ble trukket. Fornærmede rusmisbruker og barnevernsbarn. Retten fester ikke lit til fornærmedes forklaring pga. sen anmeldelse og ingen støttebevis. Finner generelt aggressiv adferd og gjengangerkriminalitet bevist, inkludert vold mot fornærmede. Kan ikke se bort fra at fornærmede oppkonstruerer minner i etterkant og vil hevne seg, fordi hun føler seg krenket.	Frifunnet i lagmannsrett for voldtekt, men gitt betinget dom for en rekke andre kriminelle forhold. Ingen oppreisning til ektefelle.
TOSLO-2011-41149	Ukjentvoldtekt. Fire menn tiltalt for å ha hatt samleie med en jente med «blackout» jf. §192b. Retten fant det bevist at jenta var svært beruset og husket lite fra hendelsen. Fornærmede sa at hun prøvde gjøre motstand, men ikke lykkes. De tiltalte skal ha behandlet henne som en ”dukke”. Retten skrev i sin begrunnelse at de hadde vektlagt at hun ikke var fremmed for å ha sex	Alle frifunnet for voldtekt, 2 pålagt å betale erstatning. Uvisst om dommen ble anket.

	med menn hun ikke kjente så godt (seksuellandel tillagt vekt).	
TOSLO-2010-90698	Bekjentskapsvoldtekt. Kvinne anmeldte to voldtekter begått av venn etter fest. Tiltalte hevdet at samleiene var frivillige. Både tingretten og lagmannsretten vektla at et vitne skal ha sett det første samleie (der fornærmede etter hans utsagn lå utslått og sov), uten å gripe inn. Under det andre samleie sier fornærmede at hun våknet av at tiltalte penetrerte henne bakfra. Hun ble først senere klar over at tiltalte hadde hatt samleie med henne nok en gang den natta mens hun hevder å ikke ha vært ved bevissthet. Sen anmeldelse, en del kontakt mellom fornærmede og tiltalte en periode etter festen. Bakgrunn som eskortepike og rusmisbruker trukket frem i rettsforhandlinger. Svært lang saksbehandlingstid og mangelfulle etterforskningsskritt.	Frifinnelse i tingrett, jury svarte ja på skyldspørsmål i lagmannsrett, fagdommere tilsidesatte kjennelse, hvoretter en utvidet meddomsrett frifant til slutt.
TOSLO-2010-10247	Ukjentvoldtekt. Fornærmede la seg etter utsagn til å sove på nachspiel. Skal ikke ha vist seksuell interesse for tiltalte tidligere. Tiltalte skal etter eget utsagn ha lagt seg på fornærmedes madrass bak henne og tok av seg skjorte og langbukser, la seg med armen rundt henne og begynte å beføle henne, uten at hun protesterte. Slik lå de en stund, hvoretter han tok av henne trusen, også det uten at hun protesterte. De holdt hverandre i hånden. Etterhvert tar han de innledende skritt til et samleie. Han mente selv at han var inne i hennes vagina, men i og med at hun reiste seg og gikk på toalettet, fikk han ikke utløsning. Fornærmede oppdaget på do at hun blødde fra anus. Tiltalte nekter for at fornærmede sov, men medgir at hun var noe passiv. Retten vektlegger at fornærmede ikke kan ha vært beruset nok til ikke å gjøre motstand og at tiltalte av den grunn ikke ville våget å gjennomføre samleie. Videre at andre gjester på nachspiel ikke bemerket overgrep.	Frifinnelse i tingrett, uvisst om dommen ble anket.
LA-2009-111597	Bekjentskapsvoldtekt. 40 år gammel mann voldtok 13 år gammel jente som pga. beruselse ikke kunne motsette seg handlingen. Jenta ble voldtatt av venninnens onkel. Løftet opp på tiltaltes penis mens hun var i transelignende tilstand. Venninne så overgrep finne sted, men våget ikke å si noe. Fikk beskjed om å holde munn og forhold ble først anmeldt 8 mnd. senere, til tross for at jentas mor fikk beskjed etter 4 mnd.	I tingretten dømt til fengsel i 3 år og 6 måneder for voldtekt til samleie. I ankesaken besvarte lagretten skyldspørsmålene med nei, men fagdommerne satte kjennelsen til side. Ved den nye behandling med meddomsrett ble han dømt etter tiltalen til fengsel i 3 år.
LB-2009-176011*	Relasjonsvoldtekt. Gjentatte samleier uten samtykke med et mønster der tiltalte ofte hadde sex med sin partner mens hun sov eller var bevisstløs av medikamenter. Både voldtekter etter §192a og §192b. Hun ble i forholdet, ønsket partner skulle gå til psykolog. Av dommen fremgår det at retten ikke fant vold og trusler bevist og derfor frifant: ” Etter strl. § 192 første ledd bokstav a er det et objektivt krav at gjerningsmannen har tiltvunget seg samleie ved vold, dvs. maktutøvelse -likesom han også subjektivt må ha vært klar over dette. Til post I har B forklart at A lå oppå henne, og ettersom han er en stor og tung mann (135 kilo), må hun ha følt seg ganske fastlåst bare av	Dømt til 3 års fengsel i tingretten. Lagretten svarte nei på skyldspørsmålet, men kjennelsen ble satt til side. Da saken kom opp som meddomsrett, ble tiltalte frifunnet med fire mot tre stemmer. Han ble også frifunnet for de sivile krav som var pådømt

	<p>vekten. <u>Men dette er ikke alene nok til å konstatere voldtekt, og spørsmålet er om tiltalte – for å gjennomføre sitt forehavende - også holdt armen hennes fast og la hånden over munnen hennes.</u> Han benekter dette og husker ikke noe av hendelsen. Det er ikke fremkommet noe i saken som tilsier at tiltalte var en voldelig person, og flertallet finner ikke tilstrekkelig grunnlag til å fastslå straffeskyld for tiltalens post I. ”</p>	<p>av tingretten.</p>
<p>LB-2009 188583</p>	<p>Bekjentskapsvoldtekt. Fornærmede – en jente på 13 år - har forklart, og lagmannsretten legger til grunn som bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil, at hun våknet av at tiltalte (20 år) strøk henne over kroppen. Tiltalte, som var hennes fetter, hadde da lagt seg opp i sengen hennes. Hun lå stille og lot som om hun sov fordi hun håpet han ville gi seg og trekke seg tilbake. Fornærmede har forklart at hun var redd fordi tiltalte var mye større enn henne. Da han begynte å fingre henne i skrittet, fortsatte hun å late som om hun sov. Da tiltalte spurte om det var deilig, svarte hun ikke. Tiltalte tok da hånden hennes ned i shortsene og onanerte seg selv mens han holdt rundt hennes hånd. Han la henne deretter på ryggen, la en pute under hoftene hennes og førte penis inn i hennes skjede. Tiltalte la seg etter hvert over på ryggen, la fornærmede oppå seg og forsøkte å trenge inn i henne i denne posisjonen, men siden fornærmede fortsatt lot som om hun sov og var helt slapp, klarte han det ikke. Tiltalte onanerte seg deretter til sædavgang og la seg tilbake på madrassen. Retten begrunner ikke nærmede frifinnelsen for §192b selv om de finner passivitet bevist: ”Lagmannsretten legger til grunn at tiltalte var den aktive, og at fornærmede var passiv i forbindelse med det som skjedde slik det er beskrevet og av fornærmede.”</p>	<p>Reist tiltale på §192b, dom på 2 år og 6 mnd. i tingretten. Frifunnet for voldtekt i lagmannsrett, dømt for seksuell omgang med mindreårig (§195) til en betinget dom på fengsel i 2 år.</p>
<p>LB- 2009- 17774</p>	<p>Relasjonsvoldtekt. Tiltale etter §192a og en rekke andre forhold, inkl. legemsfornærmelser. Legemsfornærmelser funnet bevist, men ikke funnet årsakssammenheng mellom sex i etterkant av denne volden: ”En samlet lagmannsrett har videre funnet det bevist at A og B hadde samleie sammen denne natten. Lagmannsretten har delt seg i spørsmålet om det foreligger voldtekt eller ikke. Lagmannsrettens flertall, lagdommer [x] meddommerne [y], [z] og [æ] finner det på bakgrunn av bevisførselen usikkert om samleiet var frivillig eller ikke. Flertallet viser til at tiltalte og fornærmede hadde så vel et vennskapelig som seksuelt forhold etter at de flyttet fra hverandre. Forholdet dem i mellom var til tider turbulent, og det var etter det som er opplyst i retten, ikke uvanlig at partene hadde sex sammen etter at de hadde kranglet.</p>	<p>Dom i tingrett på 3 år og 6 mnd., frifinnelse i lagmannsrett for voldtekt.</p>
<p>LG 2010- 51592*</p>	<p>Bekjentskapsvoldtekt. Iflg. tiltalen etter §192a tok tiltalte tak i C, la henne ned på sengen, holdt henne fast og førte penis inn i hennes skjede, alt mens hun forsøkte å vri seg løs. Dette trodde ikke juryen på. Ingen begrunnelse for skyldspørsmålet. Om oppreisningsspørsmålet skriver retten: ”Lagmannsretten juridiske dommere finner ikke grunn til å tvile på at det faktiske hendelsesforløp ligger nærmere opp til fornærmedes forklaring mht. at tiltalte</p>	<p>Dømt til 4 års fengsel for to voldtekter i tingretten, frifunnet for en av disse i lagmannsretten uten nærmere begrunnelse.</p>

	<p>har vært pågående og at hun underveis og i ettertid har opplevd og tenkt tilbake på den seksuelle omgangen som uønsket. At tiltalte gir en lite troverdig forklaring med hensyn til at det aktuelle samleiet var en meget vellystig seanse for fornærmede, medfører ikke i seg selv at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for voldtekt. Heller ikke modusbevis i form av tiltalepostene knyttet til B, kan i så måte være avgjørende. Lagmannsretten vil særlig fremheve at det er en nærliggende mulighet at fornærmede husker feil mht. i hvilken grad hun faktisk ga uttrykk for at hun ikke ville ha seksuell omgang, og om hennes forsøk på å komme seg løs var av en slik karakter at tiltalte måtte ha merket dette før hun faktisk fikk dyttet han bort og forlot rommet. I denne sammenheng har det også en viss vekt at fornærmede ikke gjorde anskrik, og ikke fortalte andre om overgrepene før over et halvt år senere. Fornærmede var beruset og hadde noen uker tidligere hatt frivillig seksuell omgang med tiltalte, der hun hadde tatt initiativet. Samlet sett foreligger det da ikke klar sannsynlighetsovervekt og tiltalte må bli å frifinne for oppreisningskravet.”</p>	
LG-2009-110708*	<p>Ukjentvoldtekt. Ord mot ord-sak mht. spørsmål om frivillighet. Samleie skal ha funnet sted i en park. Fornærmede oppga at hun ikke gjorde motstand, fordi hun var paralyisert av skrekk. Fornærmede var ung og tidligere overgrepsoffer, tiltalte cirka ti år eldre. De kjente hverandre ikke fra tidligere, men snakket litt i parken den kvelden før han skal ha forgrepet seg på henne. Anmeldte samme kveld, men fornærmedes venninne merket ikke noe unormalt. Foreldre mente fornærmedes psykiske tilstand var forverret etter overgrep. Retten vektlegger at voldtektsmottaket ikke kunne dokumentere voldsbruk (vold definert slik: ”... trusler eller vold, herunder inkludert istykkerrevne klær, holdt fast, slått...”</p>	<p>Dømt til tre års fengselsstraff for overtredelse av §192a og §196 i tingretten. Frifunnet for voldtekt i lagmannsretten med henvisning til dårlig bevismateriale/dommeravhør, dømt for ulovlig seksuell omgang med mindreårig under 16 år (jf. §196).</p>
LG-2009-161281*	<p>Bekjentskapsvoldtekt. Kvinne og mann overnattet på hotellrom sammen etter en kveld på byen og det ble seksuell aktivitet. Fornærmede var sterkt beruset og kastet opp, men forlot ikke hotellrommet etter flere timer. Hun ringte da politiet og gråt, og snakket om ufrivillig sex. Hun kom seg på legevakt, men det ble ikke funnet tegn til vold eller fysiske merker. Lagmannsretten finner, utfra fornærmedes forklaring og hennes etterfølgende opptreden etter samleiet, ikke kvalifisert sannsynlighetsovervekt for krenking i form av voldtekt. Det er etter omstendighetene heller ikke klar sannsynlighetsovervekt for at tiltalte forstod eller måtte forstå at fornærmede motsatte seg samleiet. Dommen nevner flørtende og seksualisert adferd kvelden i forveien, usikkert om også jury har lagt dette til grunn i bedømmelse av skyld. Retten tror at hun angrer seg i etterkant.</p>	<p>Dømt i tingretten til 2 år og 2 mnd. fengsel. Frifunnet i lagmannsrett. Det var i utgangspunktet reist kombinasjonstiltale på både §192a og §192b, men aktor stilte bare hovedspørsmål om bruk av vold, hvorefter tiltalte ble frifunnet.</p>
LG-2009-109421	<p>Bekjentskapsvoldtekt på fest (jf. §192b). A forklarte at han oppfattet at C sovnet ganske fort, han begynte å bli kåt hvorefter han knappet opp hennes skjørt, førte sin hånd inn under hennes tights og en finger inn i hennes skjede. Etter avhøret skrev han under på dette som sin forklaring. Først under sakens</p>	<p>Frifunnet for voldtekt i både tingretten og lagmannsretten, idømt oppreisning på 30.000 kroner. Dømt for ulovlig seksuell</p>

	<p>behandling i tingretten ble forklaringen endret. C har i lagmannsretten forklart at hun våknet av at A hadde en eller flere fingre inne i hennes skjede. Hun opplevde A som hardhendt. I følge hennes forklaring skal han samtidig ha tatt hennes hånd og lagt den rundt hans erigerte penis. Blant annet på bakgrunn av Cs tidligere opplevelser i barndommen, ble hun paralyisert og « stivnet til ».</p> <p>Da C våknet, fjernet A seg fra henne.</p>	<p>omgang med mindreårig (§196) i tingrett, også frifunnet for dette forholdet i lagmannsretten.</p>
<p>TBERG-2009-81633 og LG-2009-141617*</p>	<p>Bekjentskapsvoldtekt. Etter at bevisførselen om skyldspørsmålet var avsluttet og før prosedyrene, trakk aktor anken slik at tingrettens frifinnende dom i voldtektssak ble stående. Det var reist tiltale på §192a. Saken hadde karakter av å være i grenselandet mellom §192a og §192b. Mulig det forklare frafallelse av anke. For øvrig var fornærmedes forklaring ikke konsistent og hun ble oppfattet som unnvikende og ikke så preget.</p> <p>Bistandsadvokat argumenterer slik: ”Det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at A tiltvang seg samleie med B til tross for at hun gjorde motstand. B har gitt en forklaring om dette som støttes av både objektive funn og vitneforklaringer. Hun og A har gitt en stort sett sammenfallende forklaring om hendelsesforløpet frem til det aktuelle samleiet. B har forklart at hun ble overtalt til å ta en siste drink hvoretter hun merket at hun ble svimmel og lammet nedentil før A ble voldsom både i språk og handling. At hun ble utsatt for vold følger av hennes forklaring og av bilder tatt ved Bergen legevakt. I følge doktor [x] var det tale om ferske blåmerker både i underlivet, på ene underarm og i nakken. At B ved anledningen ikke kunne snakke eller røre seg, kan i følge legen skyldes hennes redsel i kombinasjon med alkohol og hennes antiepilepsimedisin. As forklaring samsvarer ikke med de objektive funn av vold som er gjort. Mens Bs forklaring til sin tante, samme dag som overgrepet fant sted, om at A hadde kommentert at B gråt, underbygger Bs forklaring. Bs flukt fra leilighet om natten, hennes varsling av politiet og notatet fra politibetjent [x]som rykket ut, samt rettsmedisinsk journal fra legevakten underbygger hennes forklaring. Hennes senere forhold med angst og depresjon innebærer en endring som underbygger at hun var utsatt for overgrep. At det foreligger enkelte avvik i forklaringene om hendelsesforløpet kan skyldes tidsforløp og stress. At hun har rotet med hensyn til oppfølging hos psykolog, svekker ikke hennes troverdighet generelt. Det finnes ikke motiv for falsk anmeldelse.”</p>	<p>Frifinnelse i både tingrett og lagmannsrett.</p>
<p>LH-2010 122397</p>	<p>Relasjonsvoldtekt. Fornærmede og tiltalte var rusmisbrukere. Tiltalte skal ha blitt sint fordi han trodde at fornærmede var utro. Paret holdt på å skille lag. Iflg. tiltalen etter §192a holdt han armene hennes fast og/eller slo henne i ansiktet/hodet og presset sin erigerte penis inn i hennes munn og/eller førte sin penis inn i hennes vagina, alt mens hun etter evne forsøkte å motsette seg handlingen. Tiltalt er tidligere voldsdomt. Legerapport fastslo omfattende voldsbruk (blåmerker, hevelser etc.), men dommen nevner ikke noe om funn fra gynekologisk undersøkelse eller noe som indikerer seksuell kontakt.</p>	<p>I tingretten dømt til fengselsstraff i 2 år og 5 mnd. for voldtekt, samt oppreisning på 100.000 kroner. Frifunnet for voldtekt i lagmannsrett, men ilagt oppreisningskrav på 100.000 kroner og 45 dagers fengsel for legemsfornærmelse. Ingen</p>

	Avhørt 9 mnd. etter voldtektsanmeldelse.	begrunnelse for voldtektsfrifinnelse.
LH-2010-35149	Ukjentvoldtekt. To unge gutter tiltalt for å ha voldtatt beruset/sovende kvinne etter tur på nachspiel. Kvinnen husker å ha blitt beruset og sjanglet. Hun fikk hjelp til å legge seg. Erindrer intet om hendelsesforløpet før hun våkner på sykehus. Venninner fant henne på soverom. Guttene forklarte at de hadde hatt sex med henne begge to og at hun var ved bevissthet. Retten vektlegger mangel på sikker dokumentasjon om fornærmedes promille og evt. senskadevirkninger. 2 år og 6 mnd. fra anmeldelse til rettskraftig dom.	Betingede dommer i tingretten på hhv 2 år og 4 mnd. og 2 år og 6 mnd. Frifunnet i lagmannsretten for både straff og oppreisning.
LH-2009-189037	Relasjonsvoldtekt. Eks-partnere hadde frivillig seksuell omgang. Etter hvert kom det beskyldninger om utroskap fra begge kanter. Tiltalte fant bevis for eks-partnerens utroskap og utøvet mye vold mot henne på badet. Fornærmede hevder at han stakk fingre inn i hennes skjede som en del av avstraffelsen. Ingen bevis for dette, bortsett fra fornærmedes politiforklaring og psykologuttalelse. Retten mener ikke det er belegg for å påstå avstraffelse, men at volden ble begått i affekt.	Frifunnet for voldtekt i begge rettsinstanser.
1110962 2 MED- NERO	Ukjentvoldtekt/bekjentskapsvoldtekt. To jenter ble med to gutter på nachspiel. På dette nachspielet ble jentene utsatt for overgrep. Den ene jenta opplevde at de tiltalte i fellesskap dro av hennes strømpebukser og truse med makt. Tingretten vektlegger i sin begrunnelse at det ikke ble benyttet mye makt og vold. Jenta ble skjøvet ned på senga med makt, men retten finner ikke årsakssammenheng mellom denne tvangsutøvelsen og den senere seksuelle omgangen (se dommen side 12). Retten finner det bevist at fornærmede uttrykte at hun ikke samtykket til sex, og at tiltalte var klar over det. Vektlegger fornærmedes dårlige hukommelse. Svært lang saksbehandlingstid (cirka fire år fra anmeldelse til rettskraftig dom). Lagmannsretten fastslår brudd på EMK på grunn av lang saksbehandlingstid (4 år).	Nedsunderinger til blant annet §200 i tingretten. 90 dagers fengsel til C og 1 år og 2 mnd. Betinget fengsel til D i tingretten (både dømt for §192a og §200). I lagmannsretten ble begge dømt for forsettlig voldtekt til hhv. 1 og 2 års fengsel jf. Eidsivating lagmannsretts dom LE-2012-72017.

<p>LA-2011-111322*</p> <p>TTONS-2010-187594*</p>	<p>Bekjentskapsvoldtekt. Tre unge gutter tiltalt for voldtekt og seksuell omgang med mindreårig under 14. Frikjent for voldtekt, dømt for brudd på §195.</p> <p>Jenta, D, var betatt av den ene gutten, B, og ble presset/motsatte seg ikke seksuell omgang med Bs venner. Hun skal ha sagt nei ved minst en anledning, men etter hvert sluttet å yte motstand. De hadde kjørt rundt i bil en stund og ellers hatt sex med henne på forskjellige steder (bil, park etc.) og på en fest hvor hun var for beruset til å gjøre motstand eller samtykke til sex. Uvisst fra rettens begrunnelse hvorfor det ikke domfelles for voldtekt gitt omstendighetene. 25 mnd. samlet saksbehandlingstid fra anmeldelse til rettskraftig dom. Fra tiltalebeslutningen gjengis:</p> <p>”Natt til søndag 18. oktober 2009 i en park i [x], presset A sin penis mot kjønnsorganet til D, født *.*.1996, samtidig som C satt foran henne og holdt henne fast i skuldrene/nakken.</p> <p>Gjelder A, B og C:</p> <p>Natt til søndag 18. oktober 2009 i [x] og [x], gjennomførte eller forsøkte de å gjennomføre samleier med D, født *.*.1996, nemlig ved følgende anledninger:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I en bil utenfor X skole i [x], førte C penis inn i skjeden hennes etter at A hadde holdt henne fast mot hjørnet av skolebygningen og de hadde uttalt at B ville gjøre noe seksuelt med henne men at det måtte komme 'brødre' før ham, eller lignende. 2. I en park i [x], forholdt A og C seg som beskrevet i post I. 3. I en bil på en parkeringsplass på Y i [x], førte C penis inn i skjeden hennes samtidig som, eller kort tid før eller etter at, B førte penis inn i munnen hennes. 4. I en leilighet i ---veien i [x], førte A penis inn i skjeden hennes. 	<p>Frifunnet for voldtekt i tingretten, idømt betingede dommer og samfunnsstraff for ulovlig seksuell omgang med mindreårig under 14. Påtalemyndigheten opprettholdt ikke tiltale for voldtekt i lagmannsrett som dømte A og C til 2 år og 6 mnd. B fikk samfunnsstraff.</p>
--	--	--

LB 2011- 5142*	<p>Ukjentvoldtekt. Tiltale etter §192a. Ung kvinne skadet sin ankel på et utested og fikk tilbud om skyss av ukjente menn som hun aksepterte. Hun følte seg dårlig da hun satte seg inn i bilen, og hun måtte også spy ut av sidedøren i bilen. Hun sovnet kort tid etter at bilen hadde satt seg i bevegelse. Da hun våknet, skjønnte hun at hun var på et helt ukjent sted. Det var ingen bygninger utenfor, og mørkt. Plutselig tok A hånden rundt henne og drog henne ned i setet med brystet/magen vendt ned mot fanget sitt. Han holdt henne fast mens han dro buksa hennes ned på knærne. Hun skrek og sa hun ikke ville, men han dro også av henne trusen og stakk en eller flere fingre inn i hennes vagina. Hun gråt og sa at det gjorde vondt da hun hadde menstruasjon og tampongen hun brukte ble presset innover. Han tok også én eller to fingre inn i hennes anus. Fornærmede så ikke hans penis, men hun kjente at det han deretter forsøkte å presse inn i henne, var større enn fingre. Fornærmede forklarte videre at hun tok tak i armen til sjåføren for å få hjelp, men at han ikke reagerte. Musikken i bilen ble også skrudd opp. Fornærmede forklarte at hun ble svært redd, gråt høylytt og ropte om hjelp, « ikke skad meg » og « jeg har barn », uten at mannen i baksetet reagerte eller sjåføren stoppet bilen. Hun sparket med bena og greide å snu seg halvveis rundt samtidig som hun ropte « stopp, stopp » på engelsk. Bilen stoppet kort tid etter, og hun hoppet ut. A fulgte etter henne og prøvde å overtale henne til å komme inn i bilen igjen, men hun løp over i motsatt kjørebane og fikk stoppet en taxi.</p>	<p>Dømt til 3 års fengsel i tingretten. Jury svarte nei på skyldspørsmål i lagmannsretten fordi de ikke fant årsakssammenheng mellom vold/tvang og etterfølgende seksuell omgang. Fagdommerne satte juryens kjennelse til side, ny behandling hvor tiltalte A ble dømt til 3 år og 2 mnd. fengsel. Personen C, som kjørte bilen, ble ikke tiltalt eller dømt for medvirkning til voldtekt og/eller frihetsberøvelse.</p>
----------------------	---	--